

Erhvervsstruktur i Sønderborg kommune 2021

COVID19-pandemien satte præg på meget i 2020 og således også den private beskæftigelse i Sønderborg kommune. Efter en årrække med vækst faldt beskæftigelsen i industrikommunen fra 2019K3 til 2020K3 med knap 4 procent, hvilket er markant over såvel landsgennemsnittet som generelt i Sydjylland. Her spiller nedlukninger, hjemsendelser og lukkede grænser klart ind. I det lidt længere perspektiv er værd at bemærke, at iværksætteriet i Sønderborg kommune har fundet et stabilt og højt niveau. Sønderborg placerer sig nær toppen i Landsdel Sydjylland, når det kommer til etableringsrate, iværksætternes jobskabelse og overlevelsrate. Og så er Sønderborg også en af landet fremmeste eksportkommuner. Eksportens andel af omsætningen er blandt landets tre højeste, hvilket selvfølgelig hænger sammen med nogle meget store industrivirksomheder i kommunen. Men også de små og mellemstore virksomheder har en høj eksport i Sønderborg.

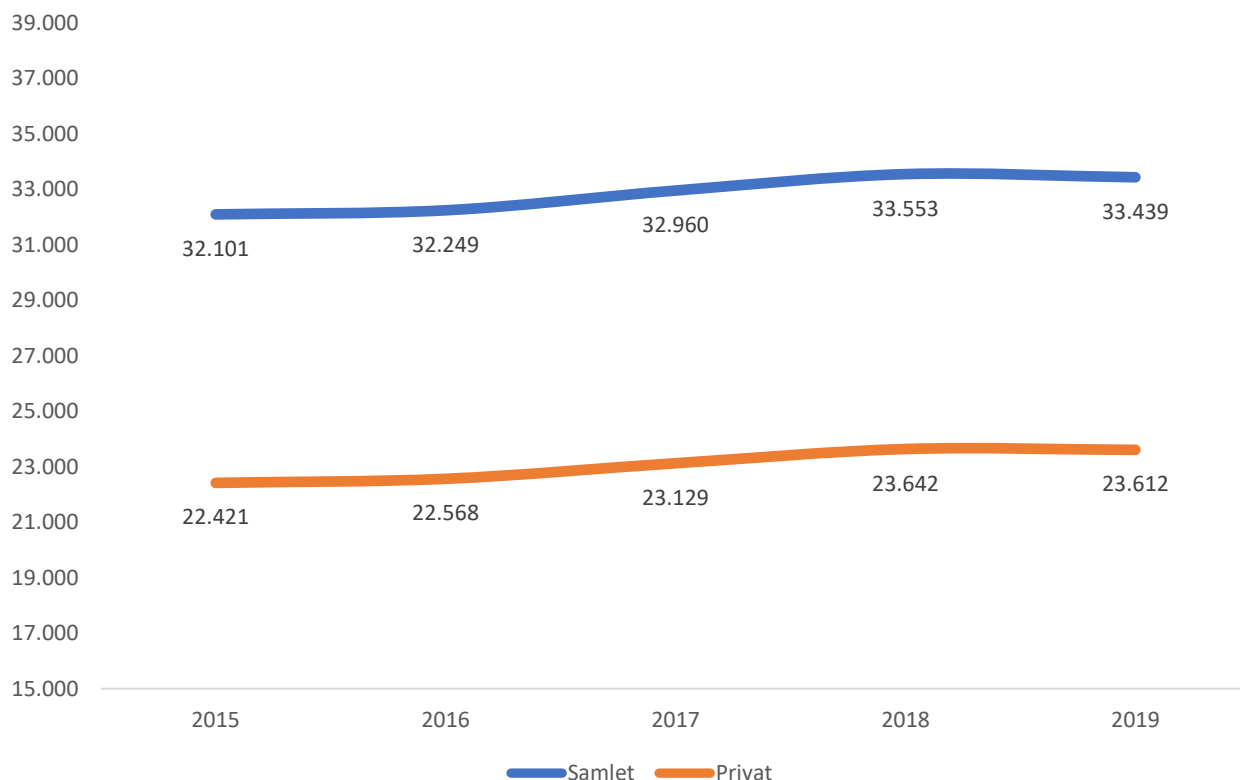
Beskæftigelsen i Sønderborg kommune er vokset støt gennem de seneste år. Det kommer efter en årrække med fald i beskæftigelsen som følge af finanskrisen, der ramte kommunen hårdt. Bunden blev først nået i 2015, men siden da er den samlede beskæftigelse i kommunen vokset med 1.338 beskæftigede, så den i 2019 udgjorde 33.439. Det er en vækst på 4,2 procent.

Der hersker ikke tvivl om, at hvor væksten kommer fra. Det er den private sektor, som driver værket. I samme periode er den vokset fra 22.421 til 23.612, hvilket er en vækst på 1.191 beskæftigede svarende til 5,3 procent. Det betyder, at lige knap ni ud af ti nye job i Sønderborg kommune, bliver skabt i den private sektor.

Den private sektor i Sønderborg kommune udgør 70,6 procent i 2019, og med jobvæksten i den private, vokser den andel. Det er omtrent på niveau med den private sektor samlet set i de tolv sydjyske kommuner, hvor den udgør 71,6 procent.

Fra 2018 til 2019 var der dog stagnation i væksten i beskæftigelsen i Sønderborg kommune. Det gælder såvel den samlet set som isoleret i den private sektor. Kigger vi endnu længere tilbage, så er der et godt stykke vej til beskæftigelsesniveauet fra før finanskrisen, hvor der i 2008 var 4.112 flere beskæftigede i Sønderborg kommune. Heraf var de 3.015 i den private sektor. Landsdel Sydjylland er heller ikke tilbage på samme beskæftigelsesniveau som før krisen, mens man på landsplan nåede 2008-niveauet i 2017, og i 2019 er den samlede beskæftigelse på landsplan 2,8 procent over 2008 og den private sektor er 4,9 procent over.

Figur 1 viser beskæftigelsesudviklingen i Sønderborg kommune. Den er opgjort i lønmodtagere og selvstændige i deres primære tilknytning til arbejdsmarkedet.

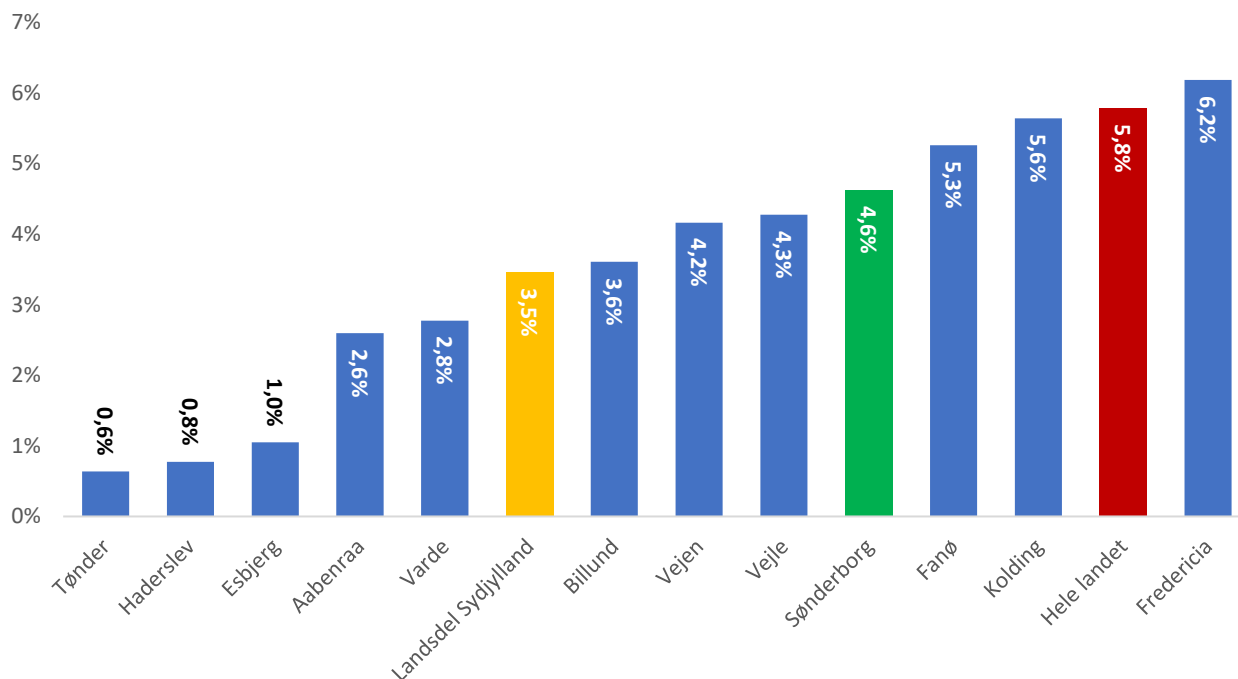
Figur 1. Beskæftigelse i Sønderborg kommune, samlet og privat, november 2015-november 2019

Kilde: Danmarks Statistik RAS. Beregninger foretaget af eStatistik. Beskæftigelsen udtrykker alle beskæftigede personer i deres primære tilknytning til arbejdsmarkedet.

Koncentrerer vi os om den private sektor og kigger på udviklingen de seneste tre år i perioden 2016 til 2019, har væksten i Sønderborg kommune været på 4,6 procent. Væksten er altså fladet lidt ud, hvilket selvfølgelig skyldes formentlig stagnation fra 2018 til 2019.

Sammenligner vi med de øvrige kommuner i Sydjylland, så hører væksten dog stadig til i den høje ende, og Sønderborg overgås kun af Fredericia, Kolding og så Fanø, som i sagens natur har et meget lavere udgangspunkt (her udgøres væksten af 39 job). Som helhed har der været en vækst på 3,5 procent i Landsdel Sydjylland, mens der på landsplan har været en vækst på 5,8 procent.

Beskæftigelsesudviklingen i perioden ses på Figur 2.

Figur 2. Relativ udvikling i beskæftigelse, private sektor, november 2016-november 2019

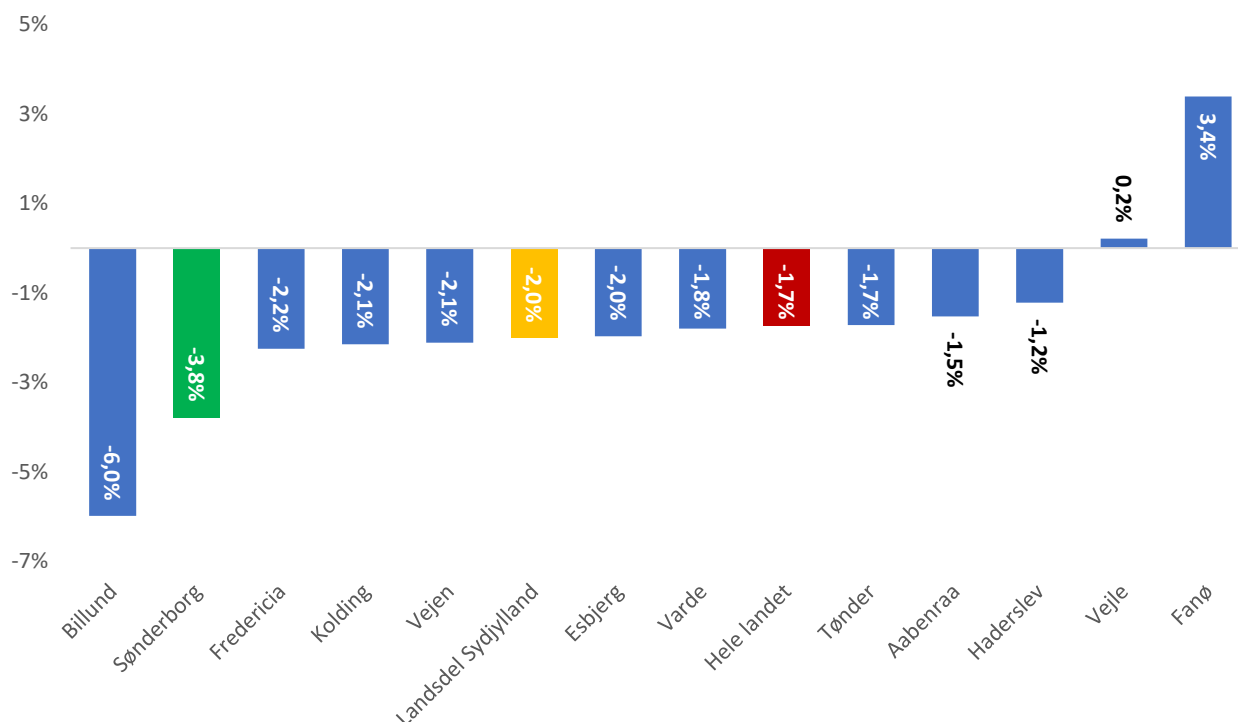
Kilde: Danmarks Statistik RAS. Beregninger foretaget af eStatistik. Beskæftigelsen udtrykker alle beskæftigede personer i deres primære tilknytning til arbejdsmarkedet.

Ovenstående tal er fra den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik, hvor såvel lønmodtagere som selvstændige er gjort efter deres primære tilknytning til arbejdsmarkedet. Kigger vi derimod i lønmodtagerstatistikken, hvor alle job er opgjort og udviklingen det seneste år – 2019 til 2020, ser billedet markant anderledes ud.

Der hersker ingen tvivl om, at erhvervslivet gennem det seneste år på mange måder har stået overfor nogle udfordringer som følge af COVID19-pandemien, der har medført nedlukninger og hjemsendelser og markant ændrede markedsvilkår for store dele af erhvervslivet. Coronatiden har også afstedkommet adfærdændringer hos forbrugere, som har krævet nye løsninger på gamle udfordringer.

Derfor kommer det heller ikke som den helt store overraskelse, at der har været forskydninger i beskæftigelsen i landets kommuner.

Lønmodtagerstatistikken viser, at antallet af job i hele landet er gået 1,7 procent tilbage i perioden tredje kvartal 2019 til tredje kvartal 2020. I Landsdel Sydjylland var tilbagegangen på 2,0 procent, mens der i Sønderborg kommune er 3,8 procent færre job i den private sektor i tredje kvartal 2020 sammenlignet med samme kvartal 2019. Det ses af Figur 3.

Figur 3. Relativ udvikling i antal lønmodtagerjob i den private sektor 2019K3-2020K3

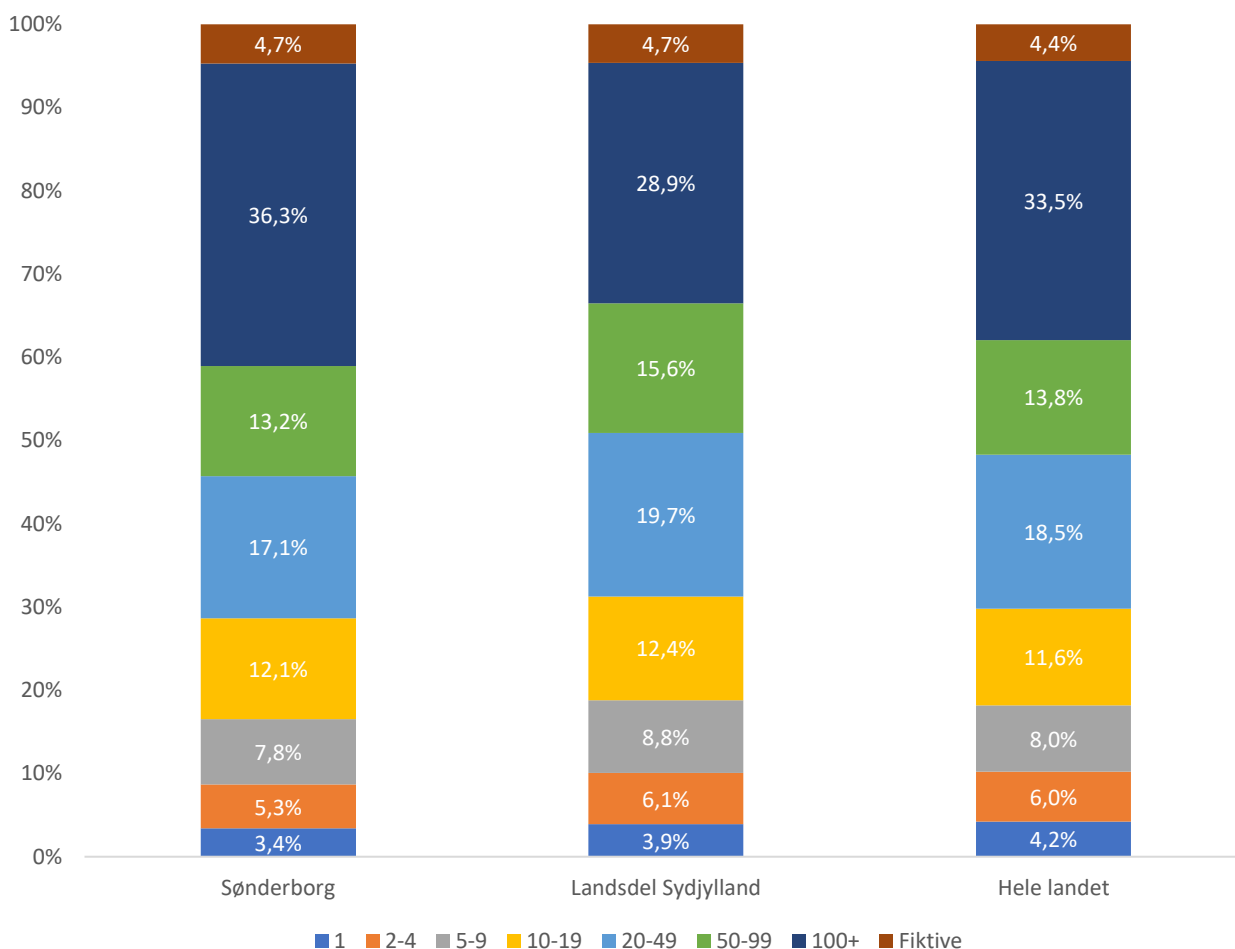
Kilde: Danmarks Statistik. Specialkørsler Lønmodtagerstatistikken LBESK. Målene er opgjort i 3. kvartal 2019 og 3. kvartal 2020. Beskæftigelsen i LBESK udtrykker alle lønmodtagerjob på arbejdssteder, dvs. at selvstændige ikke indgår samt at én person kan besidde flere job i modsætning til RAS, der opgør antal beskæftigede i deres primære tilknytning til arbejdsmarkedet.

Sønderborg kommune har stor del af beskæftigelsen i store firmaer, men væksten sker i de små

Beskæftigelsen i Sønderborg kommune ligner overordnet den generelle i såvel Danmark som i Landsdel Sydjylland, når det kommer til arbejdsstedsstørrelse. Der er dog en markant forskel særligt i forhold til sydjyske, og det er andelen af beskæftigede på de store arbejdssteder med 100 eller flere ansatte. Det viser Figur 4 herunder.

Her ses det, at 36,3 procent af beskæftigelsen i Sønderborg kommune er at finde på de store arbejdssteder, mens man finder 28,9 procent i Sydjylland generelt. Kigger vi på hele landet, er godt en tredjedel af beskæftigelsen at finde på de største arbejdssteder, helt nøjagtigt 33,5 procent.

I de øvrige arbejdsstedsstørrelser er forskellene mellem Sønderborg kommune, landsdelen og hele landet af mindre grad. Der er i øvrigt her tale om den samlede beskæftigelse og ikke blot den private.

Figur 4. Job fordelt relativt på arbejdsstedsstørrelse og område, 2019

Kilde: Danmarks Statistik. Erhvervsbeskæftigelsen ERHV. ERHV indeholder såvel lønmodtagere som selvstændige og alle job en beskæftiget måtte have.

Kigger vi beskæftigelsesudviklingen på arbejdsstedsstørrelser i perioden 2016 til 2019, har der været en vækst på 3,8 procent i antallet af job. Her kigger vi igen på den samlede beskæftigelse. Denne udvikling er på niveau med hele landet, hvor væksten var 4,1 procent, mens der i Landsdel Sydjylland har været en positiv jobudvikling på 2,5 procent.

Jobvæksten i Sønderborg kommune finder vi i udpræget grad på de små arbejdssteder, hvilket vil sige arbejdssteder med ti til 49 ansatte. Det er en vækst, som er langt større end det generelle niveau i landet, og den udgør faktisk 91 procent af den samlede beskæftigelsesfremgang i Sønderborg kommune. Det ses af Tabel 1.

Tabel 1. Udvikling i antal job opgjort efter arbejdsstedsstørrelse og område 2016-2019

	Mikro	Små	Mellemstore og store	Fiktive	Alle
Sønderborg	-4,5%	12,8%	1,5%	8,8%	3,8%
Landsdel Sydjylland	-0,6%	3,4%	2,7%	6,9%	2,5%
Hele landet	1,1%	4,5%	5,0%	3,3%	4,1%

Kilde: Danmarks Statistik. Erhvervsbeskæftigelsen ERHV. Mikrovirksomheder består af virksomheder med 1-9 ansatte, små virksomheder består af 10-49 ansatte, mens mellemstore og store virksomheder består af 50 eller flere ansatte.

Tabellen viser også, at mikrovirksomheder, dvs. virksomheder med en til ni ansatte, har haft en tilbagegang i beskæftigelsen i Sønderborg kommune i den pågældende periode på 4,5 procent, mens de mellemstore og store virksomheder har haft en beskedne fremgang på 1,5 procent.

Endelig er der de fiktive arbejdssteder¹. Her har der også været en beskæftigelsesvækst. Den var på 8,8 procent, hvilket umiddelbart virker højt, men det fra et relativt lavt udgangspunkt.

Sammenligner vi Sønderborg kommune med Landsdel Sydjylland og hele landet, oplever man i Sønderborg en markant højere vækst på de små arbejdssteder, mens man til gengæld har lavere jobvækst i de mellemstore og store virksomheder. Desuden ses der en større tilbagegang i de små virksomheder end, man oplever i Landsdel Sydjylland, hvor de gik 0,6 procent tilbage og i hele landet, hvor de gik 1,1 procent frem.

Sønderborg er og bliver en industrikommune

Nu vender vi tilbage til den private beskæftigelse i Sønderborg kommune. Det er selvfølgelig interessant at kigge på, hvilke brancher de beskæftigede arbejder i, og her er det nærliggende at dele beskæftigelsen op i ressourceområder.

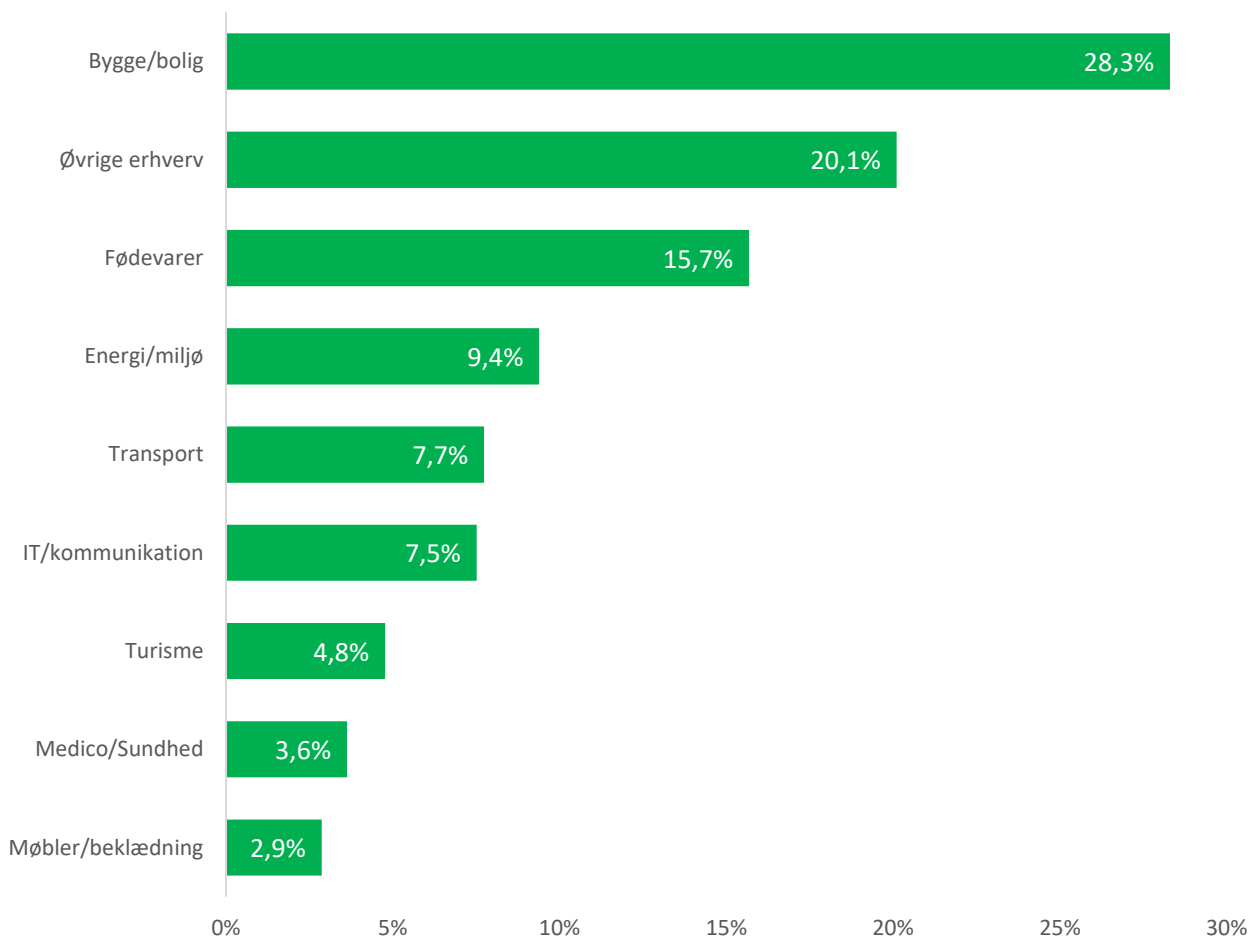
Ressourceområder er også kendt som kompetenceklynger eller styrkepositioner, da de netop er opstået efter en analyse af, hvor dansk erhvervsliv havde nogle udprægede styrkepositioner i eksportøjemed. Fordelen ved at bruge denne fordeling i stedet for de traditionelle brancher er, at hele værdikæden er samlet – fra primære erhverv over fremstillingserhverv til støtteerhverv og endelig serviceerhverv. Det betyder, at kigger man eksempelvis på ressourceområdet 'Fødevarer' er alle led fra jord til bord og den afledte beskæftigelse medregnet.

I Sønderborg kommune er der et ressourceområde, som dominerer beskæftigelsen, og det er 'Bygge/bolig', der står for 28,3 procent af den private beskæftigelse. 'Fødevarer' er det næststørste ressourceområde med 15,7 procent af beskæftigelsen, så der er altså noget af et spring mellem de to største styrkepositioner. Det er ikke så overraskende i sig selv, for i 'Bygge/bolig' finder vi kommunens største virksomhed Danfoss.

Det skal dog retfærdigvis siges, at imellem 'Bygge/bolig' og 'Fødevarer' er 'Øvrige erhverv' placeret med 20,1 procent af den private beskæftigelse i Sønderborg kommune. Det er en gruppering af 236 overvejende hjemmemarkedsorienterede brancher, som ikke umiddelbart passer ind i de øvrige styrkepositioner, og derfor er det ikke en styrkeposition i sig selv. Men her finder vi altså en femtedel af beskæftigelsen, og hvordan den nøjagtigt er fordelt, fremgår af Tabel 3 længere nede. Det vender vi tilbage til.

Figur 5 viser hele fordelingen.

¹ Danmarks Statistik beskriver fiktive enheder således: En fiktiv enhed er en enhed, hvor personer uden et fysisk arbejdssted placeres. Dette gælder fx inden for rengøringsvirksomhed, forsikringsvirksomhed og social- og sundhedsvæsen. Ansættelsesforholdene bliver i disse tilfælde henført til fiktive arbejdssteder. Disse fiktive arbejdssteder indgår dog ikke i opgørelserne over antal arbejdssteder.

Figur 5. Privat beskæftigelse fordelt på ressourceområder, Sønderborg kommune, 2019

Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på RAS. Beregninger foretaget af eStatistik.

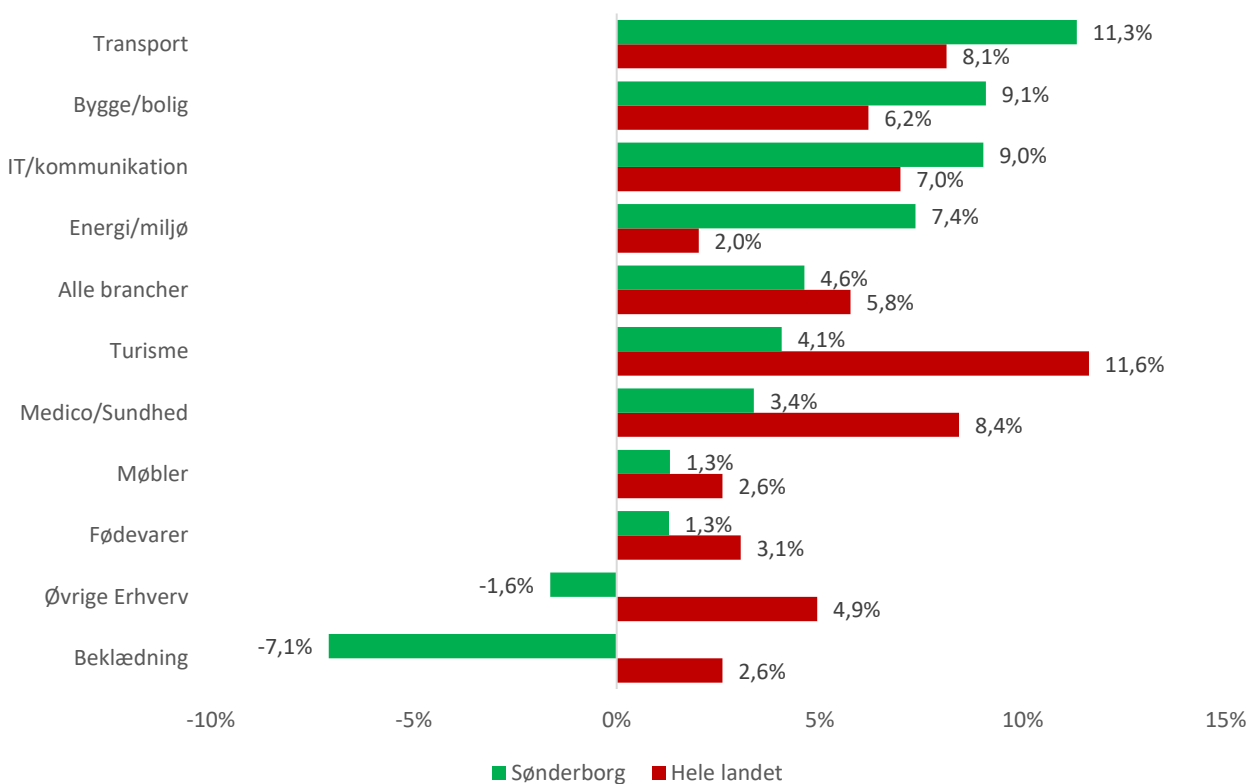
På figuren kan det ses, at 'Energi/miljø' også fylder relativt meget i Sønderborg kommunes erhvervslandskab med 9,4 procent af beskæftigelsen. Her finder vi en anden af kommunens store industri-virksomheder, nemlig Linak. 'Transport' og 'IT/kommunikation' tegner sig for henholdsvis 7,7 procent og 7,5 procent af den private beskæftigelse.

Og lige nøjagtigt indenfor 'Transport' har faktisk været en markant beskæftigelsesfremgang. Kigger vi på udviklingen fra 2016 til 2019, er beskæftigelsen her vokset med 11,3 procent. På landsplan har ressourceområdet 'Transport' også haft vækst, men ikke helt så meget som i Sønderborg kommune. 8,1 procent var væksten på landsplan.

Også 'Bygge/bolig' og 'IT/kommunikation' er vokset mere end landsgennemsnittet i perioden. Her har væksten været omkring 9 procent i Sønderborg mod 6,2 procent i 'Bygge/bolig' og 7 procent i 'IT/kommunikation' på landsplan. 'Energi/miljø' oplever også en markant fremgang i Sønderborg kommune sammenlignet med udviklingen på landsplan. 7,4 procent vækst i Sønderborg mod blot 2 procent i hele landet.

Udviklingen i Sønderborg kommune kontra hele landet ses af Figur 6 herunder.

Figur 6. Beskæftigelsesudvikling fordelt på ressourceområder, Sønderborg og hele landet, 2016-2019



Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på RAS. Beregninger foretaget af eStatistik.

I den anden ende af skalaen finder vi 'Beklædning', hvor beskæftigelsen er gået 7,1 procent tilbage. Her har der været en vækst på 2,6 procent på landsplan.

Den største vækst i hele landet ses i 'Turisme' og 'Medico/sundhed', der er gået henholdsvis 11,6 procent og 8,4 procent frem. I Sønderborg kommune er disse ressourceområder vokset med henholdsvis 4,1 procent og 3,4 procent, og retfærdigvis skal det da også siges, at de ikke fylder alverden i Sønderborg kommunes private beskæftigelse, som det fremgik af Figur 5.

Tabel 2 tager et spadestik dybere og viser, hvordan beskæftigelsen i de enkelte styrkepositioner så fordeler sig i forhold til styrkepositionens samlede værdikæde. Tabellen fremhæver desuden positioner, hvor Sønderborg kommune har en erhvervsspecialisering, hvilket her vil sige, at der er relativt flere beskæftigede end generelt på landsplan. Det viser farvemarkeringerne.

Og her kommer det meget klart til udtryk, at Sønderborg er industrikommune i ordets egentlig forstand. Der ses erhvervsspecialisering inden for stort set alle ressourceområder i fremstillingserhvervene med undtagelse af 'Møbler' og 'Medico/sundhed'.

Stærkest er specialiseringen inden for fremstillingserhvervene i 'Energi/miljø'. Her er der 684 beskæftigede i Sønderborg kommune for 100 beskæftigede på landsplan. Det giver en samlet erhvervsspecialisering i ressourceområdet på tværs af værdikæder på 377 beskæftigede i Sønderborg kommune for 100 på landsplan.

'Bygge/bolig' har ligeledes en stærk specialisering i fremstillingserhvervene, hvor der er 546 beskæftigede for 100 på landsplan, mens 'Fødevarer', 'IT/kommunikation' og 'Transport' også er specialiserede i fremstillingserhvervene.

Kort sagt, så er Sønderborg kommune stadig en vaskeægte industrikommune, og de 8.566 beskæftigede i fremstillingserhvervene betyder, at mere end hver tredje private beskæftigede i kommunen arbejder inden for industrien. For hver 100 beskæftigede inden for fremstillingserhvervene på landsplan er der 262 i Sønderborg kommune.

Tabel 2. Detaljeret erhvervsstruktur, Sønderborg kommune, fordelt på ressourceområder, 2019

Ressourceområde	Primære erhverv	Fremstillingserhverv	Støtteerhverv	Serviceerhverv	I alt
Fødevarer	780	1.202	252	1.469	3.703
Møbler		12		142	154
Beklædning		68		456	524
Turisme				1.127	1.127
Bygge/bolig	14	3.783	52	2.833	6.682
IT/kommunikation		381	22	1.372	1.775
Transport		268		1.559	1.827
Energi/miljø	1	2.081		135	2.217
Medico/Sundhed		7		849	856
Øvrige erhverv		764		3.983	4.747
Alle ressourceområder	795	8.566	326	13.925	23.612

Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på RAS. Beregninger foretaget af eStatistik.

Erhvervsspecialisering:

Lidt specialiseret, dvs. op til 1,5 gange landsgennemsnit
 Specialiseret, dvs. fra 1,5 til 3 gange landsgennemsnit
 Meget specialiseret, dvs. mindst 3 gange landsgennemsnit

Den stærke position inden for industrien kommer også til udtryk, når vi kigger på branchefordelingen indenfor 'Øvrige erhverv'. Denne ses af Tabel 3.

Her ses det, at nok er der med 1.186 flest beskæftigede inden for branchen 'Handel', som her den handel, som ikke hører under nogle af ressourceområderne, men de 764 beskæftigede inden for branchen 'Industri' udgør faktisk også en mindre erhvervsspecialisering i forhold til det generelle niveau i Danmark.

Tabel 3. Beskæftigelsen i 'Øvrige erhverv', fordelt på brancher, 2019

Branche	Beskæftigede
Industri	764
Handel mv.	1.186
Finansiering og forsikring	348
Videnservice mv.	377
Operationel service	620
Undervisning og socialvæsen mv.	773
Kultur, fritid og andre serviceydelser mv.	679
I alt	4.747

Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på RAS. Beregninger foretaget af eStatistik.

Erhvervsspecialisering:

Lidt specialiseret, dvs. op til 1,5 gange landsgennemsnit
Specialiseret, dvs. fra 1,5 til 3 gange landsgennemsnit
Meget specialiseret, dvs. mindst 3 gange landsgennemsnit

Vækst i uddannelsesniveau i Sønderborg kommunes beskæftigelse

En forudsætning for et erhvervsliv i fremdrift er adgang til kvalificeret arbejdskraft, og derfor er det også interessant kigge på uddannelsesniveauet i den private beskæftigelse i Sønderborg, og hvordan det udvikler sig. En anden ting er pendling. Formår erhvervslivet i Sønderborg kommune at tiltrække arbejdskraft udefra, og hvor arbejder kommunens beboere? Det kigger vi nærmere på i det følgende afsnit, og vi starter med at se på de beskæftigedes uddannelsesniveau.

Uddannelsesniveauet i Sønderborg kommunes private sektor ligner i det store hele det generelle niveau i Landsdel Sydjylland. I 2019 var 34,2 procent af de beskæftigede uden en kompetencegivende uddannelse, og her er der ikke sket det store siden 2016, hvor der var tale om 34,8 procent uden kompetencegivende uddannelse. Denne andel er på niveau med landsgennemsnittet, mens andelen i Landsdel Sydjylland var lidt højere.

39,2 procent af de private beskæftigede i Sønderborg kommune i 2019 havde en erhvervsfaglig uddannelse. Denne andel er faldet en smule siden 2016, hvor de erhvervsfagligt uddannede fyldte 40,5 procent af beskæftigelsen. Her er der tale om et niveau som omtrent er på linje med landsdelen, men markant højere end generelt i Danmark, hvor der i 2019 var 34,3 procent beskæftigede var erhvervsfagligt uddannede. Her kommer den stærke specialisering inden for fremstillingserhvervene i Sønderborg kommune atter til synes.

Når det kommer til beskæftigede med korte eller mellemlange uddannelser, er andelen i Sønderborg kommune højere end såvel generelt i Danmark som i Landsdel Sydjylland. 18,2 procent af de beskæftigede i 2019 var på dette uddannelsesniveau mod 17,0 procent på landsplan og 16,1 procent i den sydjyske landsdel. Det er en uddannelsesgruppe, som er i vækst over hele landet.

Til sidst er der så beskæftigede med universitetsuddannelse. De udgjorde 8,4 procent i 2019 og 7,4 procent i 2016 i Sønderborg kommune. Dermed er der relativt lidt flere universitetsuddannede i

Sønderborg end i Landsdel Sydjylland. Det er dog stadig et stykke fra niveauet på landsplan, hvor der i 2019 var 13,8 procent beskæftigede med universitetsuddannelse. Tabel 4 viser hele fordelingen.

Tabel 4. Uddannelsesniveau for personer i privat beskæftigelse efter område, 2016 og 2019

Sønderborg				
	2016		2019	
Uden kompetencegivende uddannelse	7.848	34,8%	8.076	34,2%
Erhvervsfaglig uddannelse	9.132	40,5%	9.248	39,2%
Kort eller mellemlang uddannelse	3.926	17,4%	4.303	18,2%
Universitetsuddannelse	1.662	7,4%	1.985	8,4%
I alt	22.568		23.612	
Landsdel Syddanmark				
Uden kompetencegivende uddannelse	91.498	36,1%	94.230	36,0%
Erhvervsfaglig uddannelse	107.133	42,3%	107.270	40,9%
Kort eller mellemlang uddannelse	38.599	15,2%	42.196	16,1%
Universitetsuddannelse	16.071	6,3%	18.367	7,0%
I alt	253.301		262.063	
Hele landet				
Uden kompetencegivende uddannelse	681.610	35,2%	713.317	34,9%
Erhvervsfaglig uddannelse	699.123	36,1%	702.090	34,3%
Kort eller mellemlang uddannelse	311.542	16,1%	348.162	17,0%
Universitetsuddannelse	241.874	12,5%	282.416	13,8%
I alt	1.934.149		2.045.985	

Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på RAS. Beregninger foretaget af eStatistik.

Kigger vi på nærmere på udviklingen, tyder det dog på, at tendensen går i retning af et højere uddannelsesniveau. Det ses af Figur 7, som viser udviklingen i de beskæftigedes uddannelsesniveau fra 2016 til 2019.

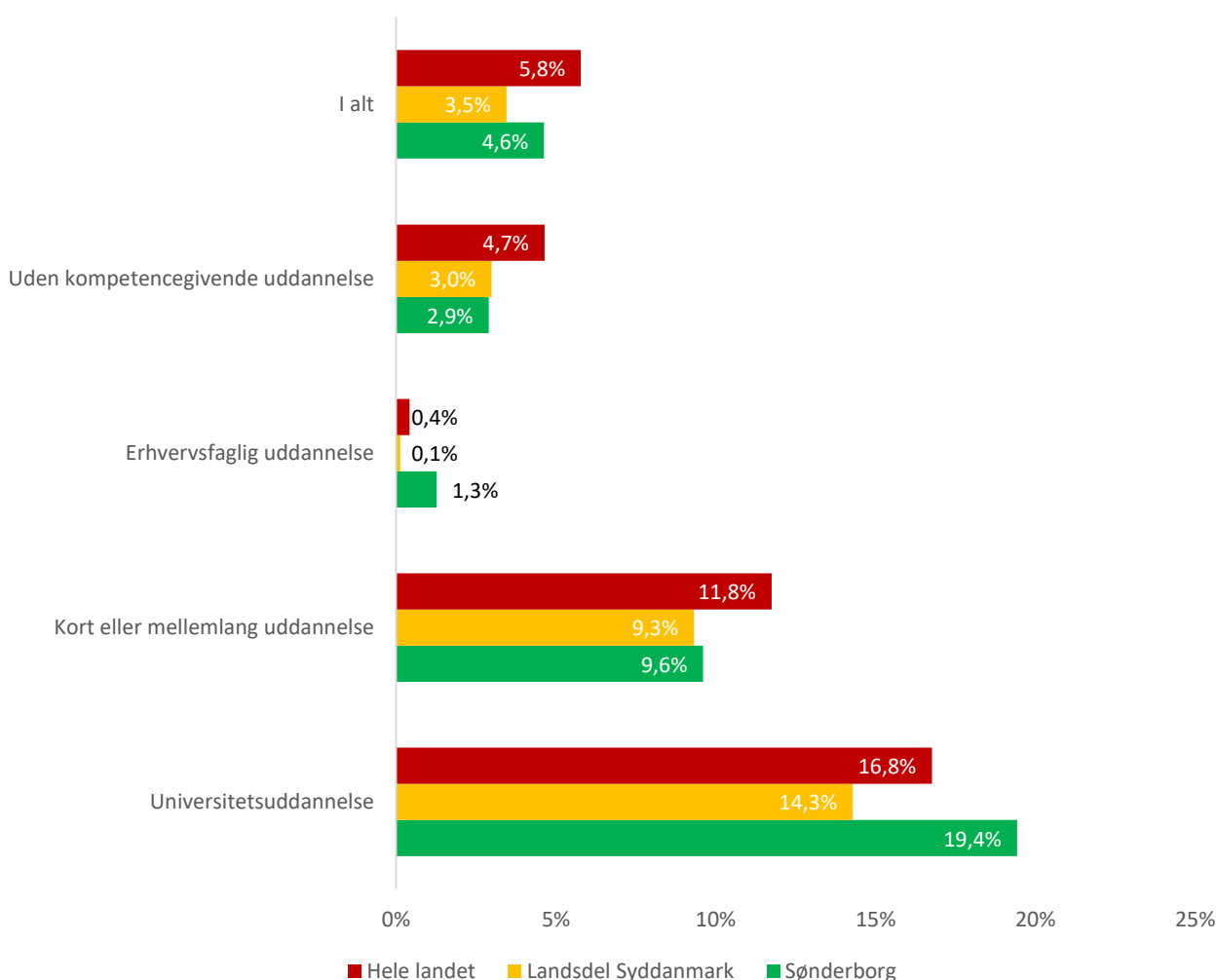
Overordnet kan man sige, at udviklingen i hele landet går mod et højere uddannelsesniveau blandt de beskæftigede. Og i Sønderborg kommune er det i høj grad også en tendens, der kommer til udtryk.

Der er stort set status quo for beskæftigede med erhvervsfaglig uddannelse i såvel hele landet som Landsdel Sydjylland. I Sønderborg ses en beskeden vækst på 1,3 procent.

Kigger vi de korte og mellemlange uddannelser, så er udviklingen i Sønderborg kommune på niveau med landsdelen. Her har der været en vækst på henholdsvis 9,3 procent og 9,6 procent. Det er altså blandt i denne uddannelsesgruppe, at man ser en mærkbar beskæftigelsesvækst.

Den er dog ikke niveau med udviklingen i beskæftigede med universitetsuddannelse, og her er der virkelig fart på i Sønderborg kommune. Fra 2016 til 2019 voksede denne gruppering med 19,4 procent. På landsplan opleves også en markant vækst her på 16,8 procent, mens man i Landsdel Sydjylland har en vækst i beskæftigede i den private sektor med universitetsuddannelse på 14,3 procent.

Figur 7. Beskæftigelsesudviklingen i den private sektor, fordelt på uddannelsesniveau og område, 2016-2019



Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på RAS. Beregninger foretaget af eStatistik.

Så vender vi blikket mod pendling. Tabel 5 viser, ind- og udpendling til og fra Sønderborg kommune. I 2019 var der 5.006 beskæftigede, som pendlede til job i Sønderborg kommune, mens 5.590 personer bosat i Sønderborg kommune arbejdede uden for kommunegrænsen. Dermed er Sønderborg en udpendlingskommune med en nettoudpendling på knap 600 personer.

Sammenligner vi med 2014, har der været vækst i såvel ind- som udpendling. Dog mest i udpendling, der er gået fra at udgøre 14,5 procent af natbefolkningen til 16,4 procent. Indpendlingen er gået at udgøre 13,6 procent af dagbefolkningen til 15,0 procent.

Tabel 5. Ind- og udpendling, antal samt andel af samlet beskæftigelse, Sønderborg kommune 2014 og 2019

	2014		2019		Udvikling 2014-2019	
	Antal	Procent af dagbefolkning	Antal	Procent af natbefolkning	Antal	Procent
Indpendling	4.437	13,6%	5.006	15,0%	569	12,8%
Udpendling	4.761	14,5%	5.590	16,4%	829	17,4%
Nettoindpendling	-324		-584			

Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på RAS. Beregninger foretaget af eStatistik.

Kigger vi på pendlernes uddannelsesniveau, står det klart, at jo højere en uddannelse, desto større er sandsynligheden for, at man pendler. Det ses af Tabel 6 herunder.

12,1 procent af de beskæftigede i Sønderborg kommune uden kompetencegivende uddannelse var indpendlere. Det samme var 13,8 procent af beskæftigede med erhvervsfaglig uddannelse og 16,8 procent af beskæftigede med kort eller mellemlang uddannelse. For de højst uddannede drejer det sig om 23,6 procent.

Tabel 6. Ind- og udpendling, fordelt på uddannelsesniveau, Sønderborg kommune, 2019

Uddannelsesniveau	Indpendling	Udpendling
Uden kompetencegivende uddannelse	12,1%	12,7%
Erhvervsfaglig uddannelse	13,8%	16,5%
Kort eller mellemlang uddannelse	16,8%	18,7%
Universitetsuddannelse	23,6%	22,2%
I alt	15,0%	16,4%

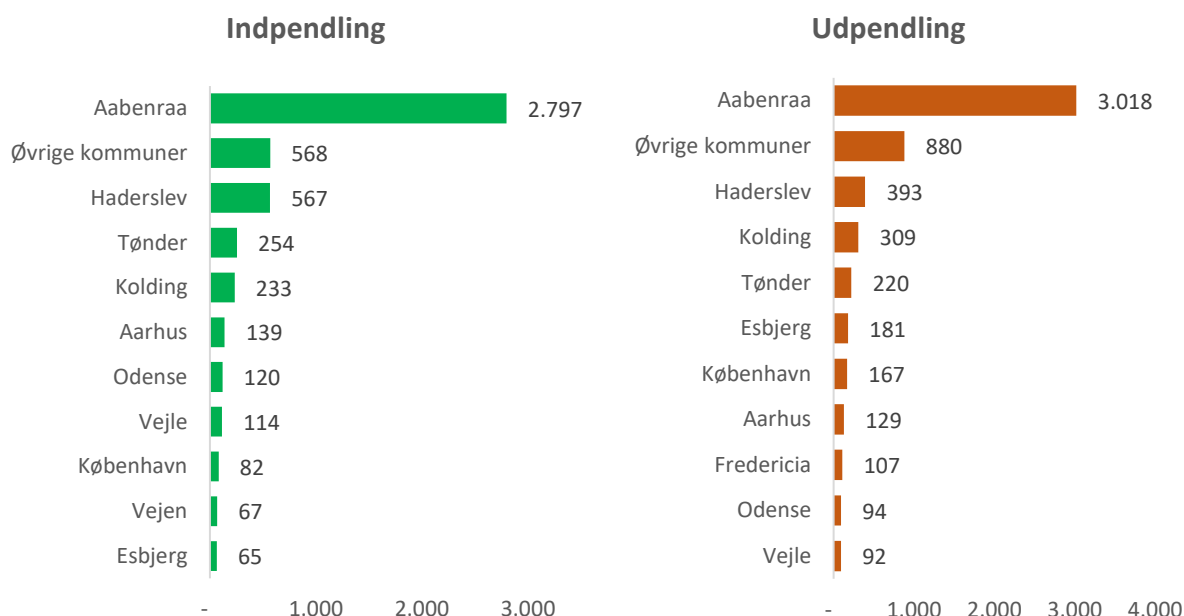
Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på RAS. Beregninger foretaget af eStatistik.

Omvendt ses det, at 12,7 procent af borgere i Sønderborg kommune uden kompetencegivende uddannelse var beskæftigede uden kommunen, og 16,5 procent af de erhvervsfaglige var ligeså. For personer med kort eller mellemlang uddannelse var 18,7 procent, der arbejdede uden kommunen, mens 22,2 procent af de universitetsuddannede kørte ud af kommunen.

Figur 8 viser, hvor indpendlerne kommer fra, og hvor udpendlerne kører hen, og her er det ikke overraskende Aabenraa, der blandt andet qua geografien er såvel den helt store aftager som leverandør af arbejdskraft til Sønderborg kommune. Aabenraa er jo den eneste kommune, som Sønderborg er landfast forbundet til, hvorfor det giver godt mening, at der foregår en stor udveksling af arbejdskraft. Medmindre man benytter sig af en færgeovergang, skal man altså igennem Aabenraa. Derfor kan man også argumentere for, at det er imponerende, at der er næsten ligeså mange som indpendlere fra Aabenraa, som der er udpendlere. Erhvervslivet i Sønderborg kommune forstår altså at tiltrække arbejdskraft.

2.797 beskæftigede i Sønderborg kommune kom fra Aabenraa, mens 3.018 fra Sønderborg kommune tog den modsatte vej. Herefter er der langt ned til næste kommune på listen, hvor vi binder Haderslev med 567 indpendlere og 393 udpendlere.

Figur 8. Kommuner med størst ind- og udpendling til Sønderborg kommune, antal pendlere, 2019

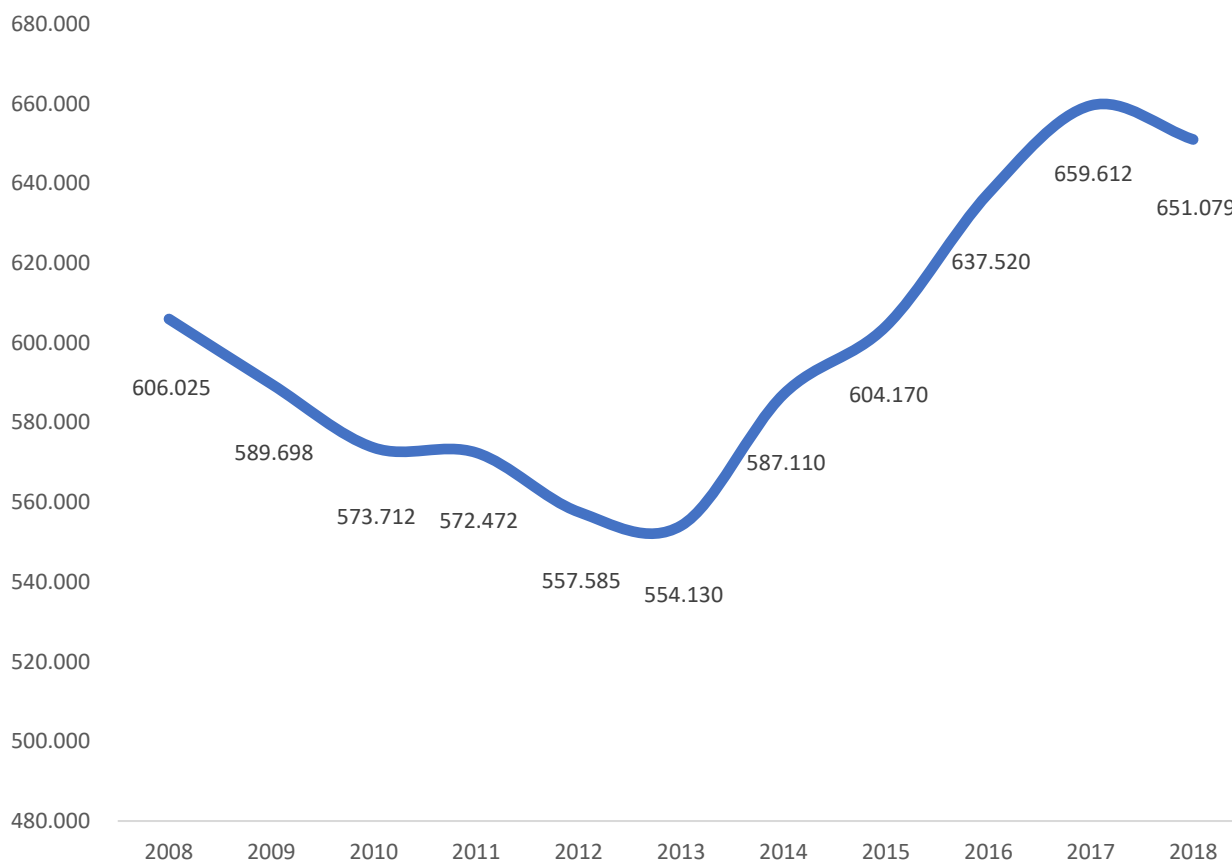


Kilde: Danmarks Statistik AFSTA3 og AFSTB4. Beregninger foretaget af eStatistik.

Ovenstående opgør pendlere, der krydser kommunegrænser. Rent definatorisk pendler man, hvis man arbejder et andet sted end man ens bopæl. Ud fra denne definition var der 32.392 pendlere i Sønderborg kommune i 2018. De pendlede i gennemsnit 20,1 kilometer til deres arbejdsplads.

Det betyder, at pendlerne i Sønderborg kommune sammenlagt pendler 651.079 kilometer hver dag, og det er vel at mærke blot til arbejde. Der har været en markant vækst i antal daglige pendlede kilometer i perioden 2013 til 2017, hvor tallet steg med over 100.000 kilometer. Fra 2017 til 2018 ses så et mindre fald i pendlingstallet igen.

Udviklingen fremgår af Figur 9 herunder.

Figur 9. Udvikling i antal pendlede kilometer, Sønderborg kommune, 2008-2018

Kilde: Danmarks Statistik AFSTA3 og AFSTB4. Beregninger foretaget af eStatistik.

Iværksætteri i Sønderborg kommune

Nye virksomheder, der kan bidrage med økonomisk vækst og øget beskæftigelse, er vigtig del af bestræbelserne for erhvervsrådgivningen i alle landets kommuner. Og således også i Sønderborg.

Der er dog til tider stor forskel på, hvordan man gør iværksætteraktivitet op, hvilket kan være medvirkende til et lejligedsvi mudret billede af iværksætteriet.

En måde at opgøre iværksætteraktivitet er ved at kigge på registreringer i CVR. Men i dette tal er 'revl og krat' talt med. Det vil sige, at alle brancher, ejerformer og registreringer, herunder virksomheder, der er genstartere, tæller med i dette tal. Graver man i dette 'revl og krat' finder man, at dette indeholder foreninger, holdingselskaber samt en lang række hobbyvirksomheder – og faktisk også, som et kuriosum, også dødsboer.

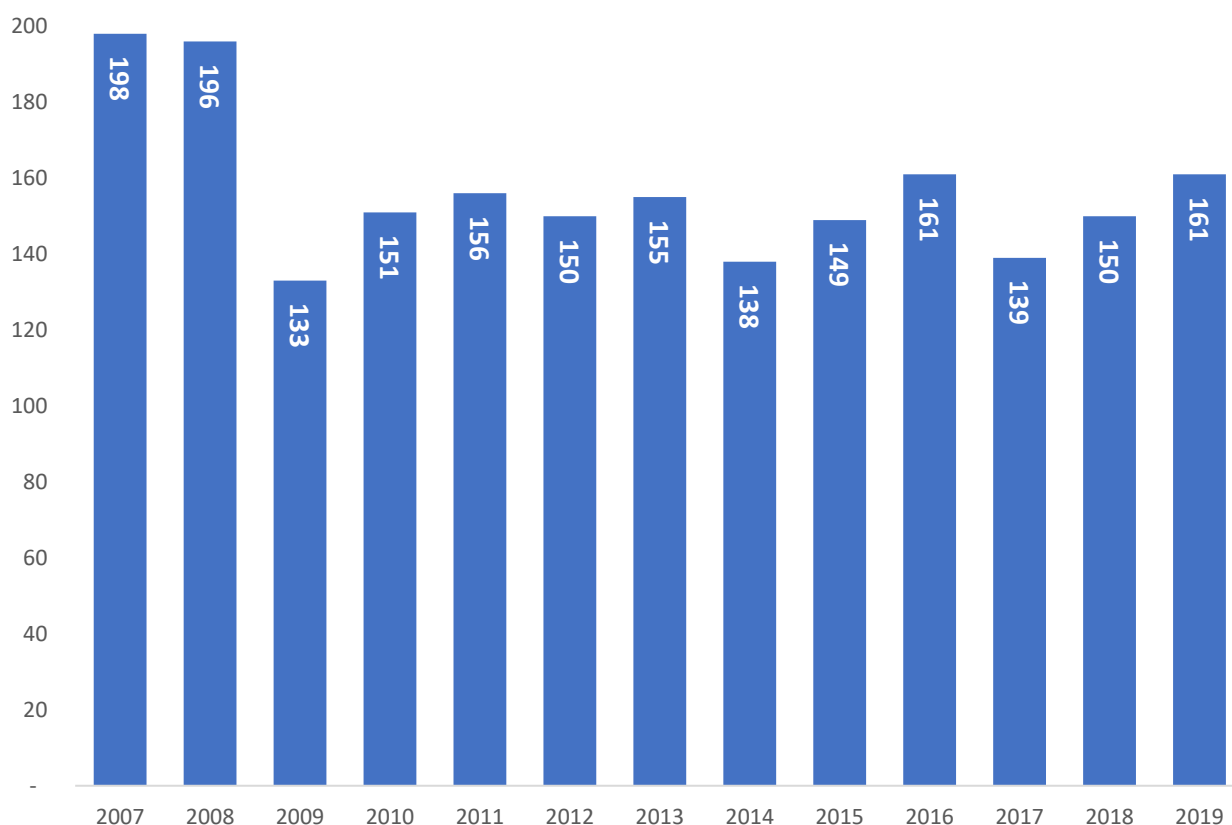
Det viser sig også, at der har været en usædvanlig stigning i antal registreringer i CVR de seneste år. Det hænger sandsynligvis sammen med, at der er i 2014 blev indført to nye ejerformer – Iværksætterselskab (IVS) og Personlig ejet mindre virksomhed (PMV). Disse, og i særdeleshed IVS'erne, var populære, hvilket væksten i antallet af registreringer afspejler. Dermed var det nemlig muligt at

stifte virksomhed i selskabsform med et kapitalindskud på blot 1 krone, hvorfor de hurtigt fik kalde navnet 1-krone-selskaber. Men det har vist sig, at mange af de stiftede iværksætterselskaber ikke havde nogen aktivitet, og i 2019 blev det besluttet at afskaffe ejerformen.

En anden måde at betragte iværksætteraktivitet er Erhvervsstyrelsens månedlige CVR-registreringer. Disse er afgrænset til de såkaldte iværksætterbrancher og ejerformer. Det betyder blandt andet, at der ses bort fra landbrug og foreninger, men genstartere og hobbyvirksomheder indgår stadig.

Og så er der Danmarks Statistiks afgrænsning. Den foretages på baggrund af økonomisk aktivitet. En virksomhed skal kunne præstere, hvad der svarer til et halvt årsværk i etableringsåret eller året efter for at blive betragtet som en reel virksomhed. På dette grundlag frasorteres de mindste hobbyvirksomheder automatisk, og genstartere er ligeledes sorteret fra. Ifølge denne afgrænsning var der 161 reelle nye virksomheder i Sønderborg kommune i 2019. Det ses af Figur 9.

Figur 10. Nye reelle virksomheder i Sønderborg kommune, 2007-2019



Kilde: Danmarks Statistiks iværksætterdatabase.

*En reel virksomhed er ifølge Danmarks Statistik en virksomhed der i etableringsåret eller året efter kan præstere hvad der svarer til et halvt årsværk.

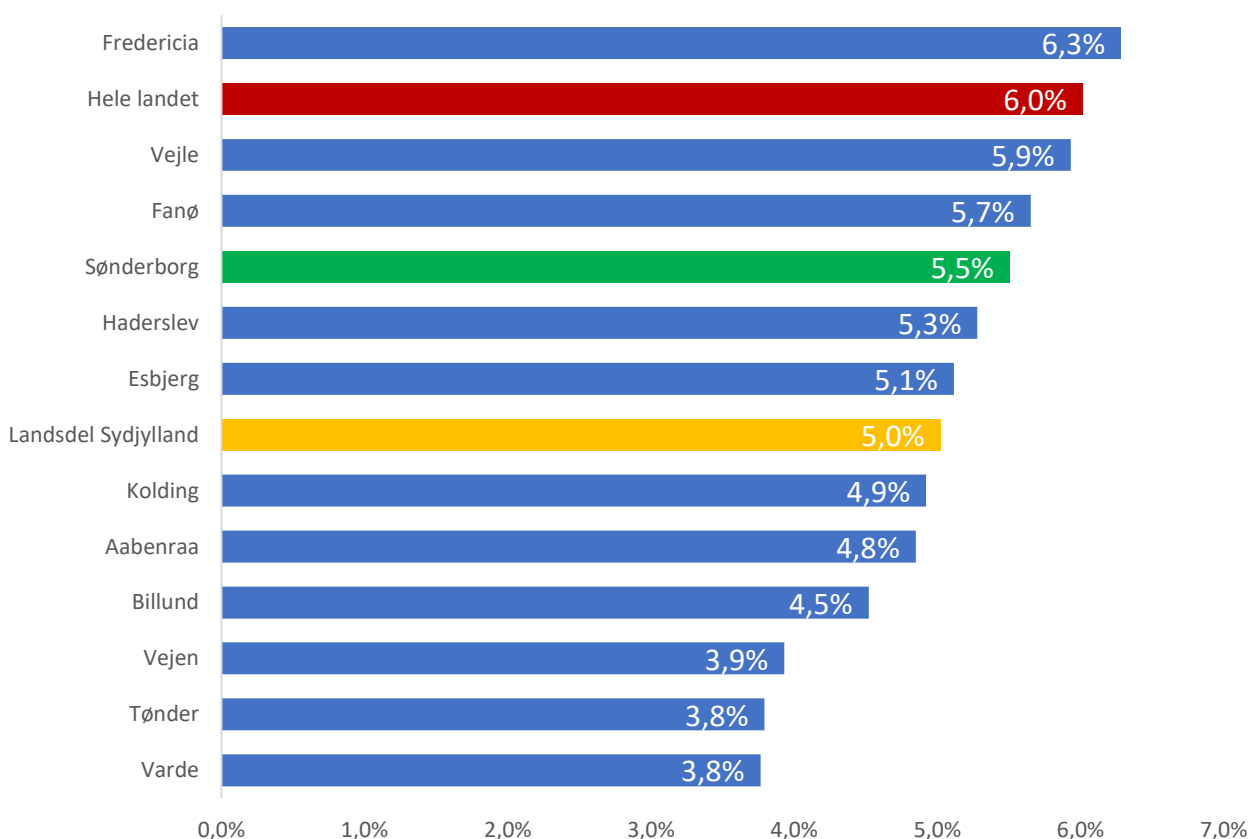
Pointen er, at afhængig hvordan man anskuer det, svinger iværksætteraktiviteten i Sønderborg kommune i 2019 ret voldsomt, og antallet af nye reelle virksomheder er sandsynligvis blot en fjerde- eller femtedel af det samlede antal registreringer i CVR. Det må siges at være noget af et udsving.

Kigger man på iværksætteraktivitet i sammenhæng med økonomisk og beskæftigelsesvækst, hersker der ikke tvivl om, at Danmarks Statistiks afgrænsning af reelle virksomheder giver det mest retvisende billede af iværksætteraktiviteten, da føromtalte 'revl og krat' er sorteret fra, og virksomhederne skal præstere en økonomisk aktivitet af en vis størrelse for at tælle med.

Det er værd at bemærke at iværksætteraktiviteten i Sønderborg kommune, ifølge Danmarks Statistik, har ligget på et forholdsvist stabilt niveau siden 2010 med gennemsnitlig 150 nye reelle virksomheder om året.

Med det på plads, kan vi bevæge os videre og kigge på, hvad etableringsraten så er i Sønderborg kommune. Etableringsraten er et mål for fornyelsen af kommunens virksomhedsbestand. Den viser for et givent år, hvor stor en del af samlede virksomhedsbestand, der er etableret i det givne år med udgangspunkt i reelle virksomheder. Figur 11 viser etableringsraterne for kommunerne i Sydjylland.

Figur 11. Etableringsrater efter område, 2019



Kilde: Danmarks Statistiks Iværksætterdatabase og Generel Firmastatistik. Bearbejdet af eStatistik.

Etableringsraten i Sønderborg kommune var 5,5 procent i 2019, og dermed ligger Sønderborg kommune lige midt imellem niveauet i Landsdel Sydjylland med en etableringsrate på 5 procent og hele landet på 6 procent, hvilket må siges at være flot.

I Sydjylland topper Fredericia med 6,3 procent, hvorefter Vejle følger efter med 5,9 procent.

En ting er, hvor mange virksomheder der etableres. En anden ting er, hvor mange der overlever. Til det formål har vi de tre- og femårige overlevelsesserater, som ses i Figur 12. I 2020 var den treårige overlevelsese rate i Sønderborg kommune 81,9 procent, hvilket er højere end såvel Sydjylland, hvor den var 79,5 procent og hele landet, hvor den var 78,3 procent.

Kigger vi på den femårige overlevelsese rate er der tæt løb mellem Sønderborg kommune og Sydjylland om at have den højeste overlevelsese rate. I 2020 må er Sønderborg et mulehår foran med en femårig overlevelsese rate på 66,1 procent mod Sydjyllands 65,9 procent. Set over perioden 2011 til 2020 har iværksætterne i Sønderborg kommune dog konstant været bedre overleverende end tilfældet er i såvel Sydjylland som hele landet målt på den femårige overlevelsese rate. I 2020 var den 63,8 procent i hele landet.

Figur 12. Overlevelsesserater efter område, 2009-2020



Kilde: Danmarks Statistiks Iværksætterdatabase samt diverse erhvervsregistre.

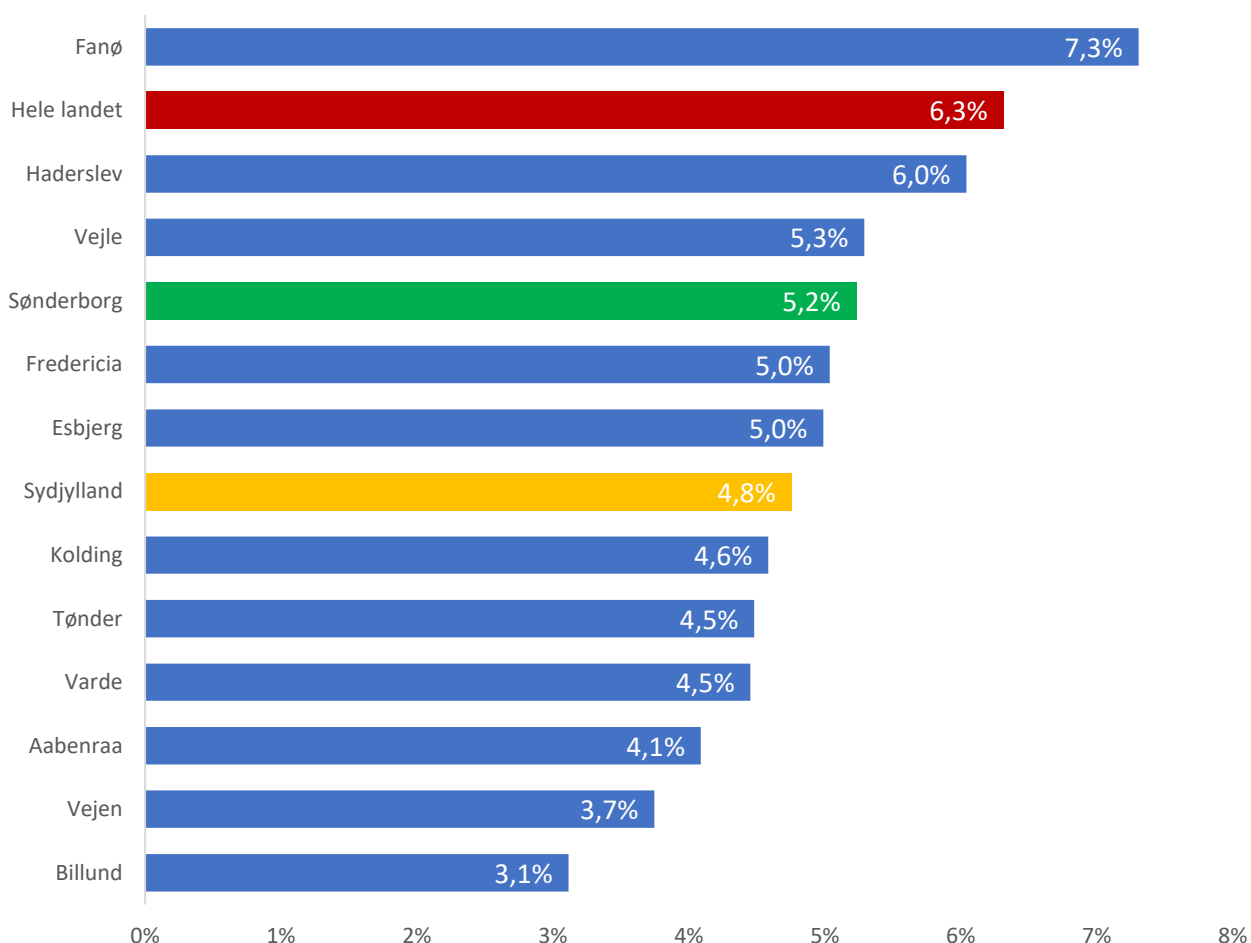
Jobvækst er som nævnt også et vigtigt parameter, så derfor kigger vi også på, hvor mange job iværksætterne skaber.

Iværksætteriet i Sønderborg kommune klarer sig på niveau med de øvrige kommuner i Sydjylland, når det kommer til etablerings- og overlevelseshastigheder, men skaber de også tilsvarende job? For at belyse det, kigger vi på de seneste fem iværksætterårganges andel af den samlede private beskæftigelse i 2019, og denne andel fremgår af Figur 13.

Generelt i Danmark udgjorde de seneste fem iværksætterårgange 6,3 procent af den private beskæftigelse i 2019. For Landsdel Sydjylland var denne andel 4,8 procent. I Sønderborg kommune ligger den i 2019 på 5,2 procent, hvilket igen hører til i den bedre ende landsdelens kommuner, og samtidig er det faktisk en forbedring i forhold til året før, hvor iværksætterne udgjorde 4,6 procent af den private beskæftigelse.

Fanø topper med 7,3 procent, mens iværksætterjobbene i Haderslev udgør 6 procent. Vejle er med en andel på 5,3 procent stort set på niveau med Sønderborg.

Figur 13. De seneste fem iværksætterårganges andel af den private beskæftigelse, fordelt på områder, 2019



Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på RAS. Beregninger foretaget af eStatistik.

De 5,2 procent, som iværksætterjobbene udgør, svarer til 1.236 job. Hvordan, de fordeler sig på brancher, ses af Tabel 7, viser branchefordelingen af den private beskæftigelse og iværksætterjobbene i Sønderborg kommune.

Kigger vi branchefordelingen af den private sektor, hersker der ingen tvivl om, at den dominerende branche i Sønderborg kommune er og bliver 'Industri' med knap 9.000 beskæftigede ud af de 23.612 i den private sektor. Det svarer til en andel 38 procent.

Handelsbranchen fylder også godt i den private beskæftigelse med 4.632 beskæftigede svarende til knap en femtedel af den private beskæftigelse.

Tabel 7. Privat beskæftigelse og iværksætterjob (seneste fem årgange), fordelt på branche, 2019

Branche	Beskæftigede, privat sektor	Iværksætternes jobskabelse	Iværksætternes jobandel
Landbrug, skovbrug og fiskeri	876	20	2,3%
Industri	8.960	65	0,7%
Energi og Forsyning	107		0,0%
Bygge og anlæg	1.460	134	9,2%
Handel	4.632	104	2,2%
Transport	881	58	6,6%
Hoteller og restauranter	1.195	222	18,6%
Information og kommunikation	592	67	11,3%
Finansiering, forsikring og ejendomshandel	800	18	2,3%
Videnservice	617	52	8,4%
Operationel service	1.116	217	19,4%
Undervisning og sundhed mv.	1.543	177	11,5%
Kultur og fritid	402	20	5,0%
Andre serviceydelser mv.	431	82	19,0%
Alle brancher	23.612	1.236	5,2%
Andel af Syddjylland	9,0%	9,9%	

Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på RAS. Beregninger foretaget af eStatistik.

Vender vi blikket mod, hvordan iværksætterjobbene fordeler sig, så er de største brancher 'Hoteller og restauranter' og 'Operationel service' med henholdsvis 222 og 217 job. Det giver en andel på omtrent 18 procent af jobbene til hver af brancherne.

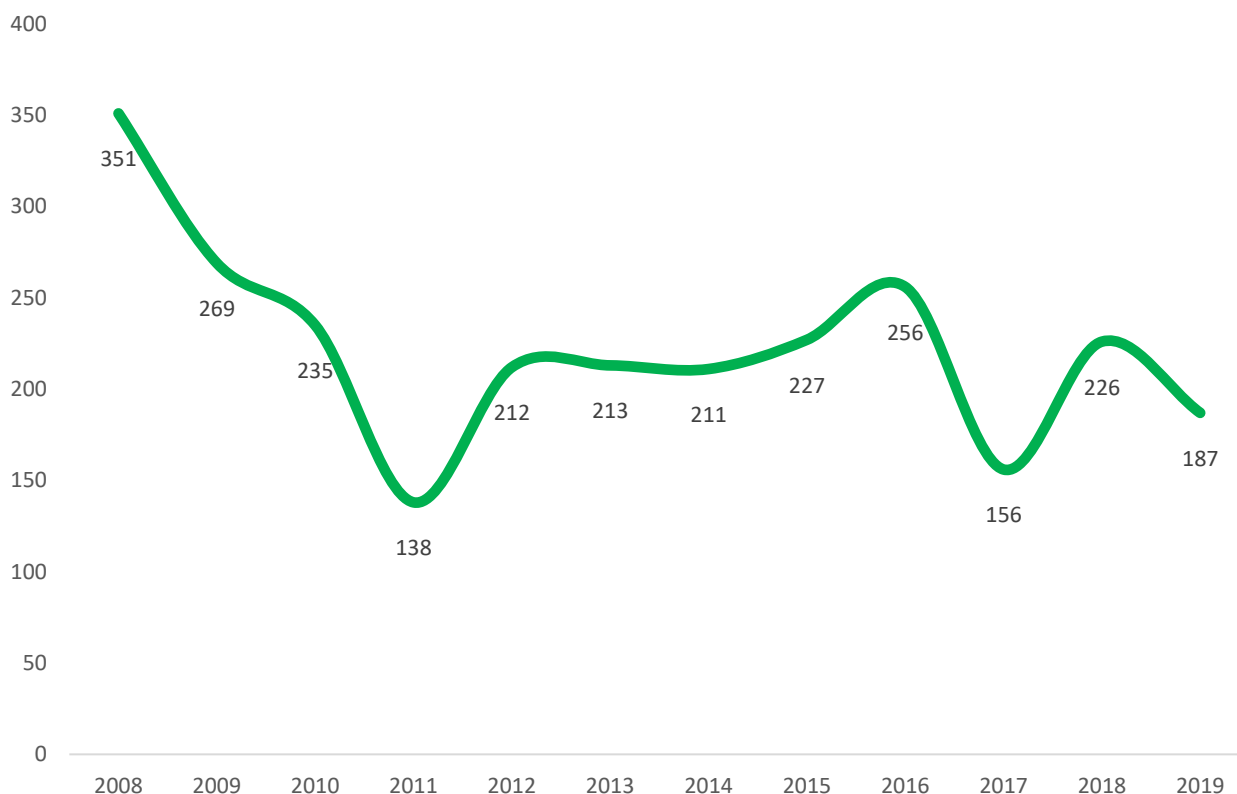
Det er bemærkelsesværdigt, at på trods af den store beskæftigelse i industrien, fylder iværksætterjobbene blot omkring 5 procent af de samlede iværksætterjob i kommunen. Der var 65 iværksætterjob i industrien i 2019, hvilket svarer til 0,7 procent af branchens samlede beskæftigelse. Det hænger selvfølgelig sammen med, at beskæftigelsen er domineret af de store industrigiganter som Danfoss og Linak.

Det er også 'Hoteller og restauranter' og 'Operationel service', som har den højeste andel af iværksætterjob i forhold til branchen samlede beskæftigelse, som det ses af tabellen. De udgjorde henholdsvis 18,6 procent og 19,4 procent.

Overordnet set udgør den private beskæftigelse i Sønderborg kommune 9 procent af Landsdel Syddjyllands private beskæftigelse, mens iværksætterjobbene udgør 9,9 procent af landsdelens iværksætterjob. Der er altså en lille, men ikke desto mindre målbar overrepræsentation af iværksætterjob.

Det årlige iværksætterbidrag til beskæftigelsen ligger på et forholdsvis stabilt niveau i Sønderborg kommune på 210 årlige job. Det viser Figur 14. I 2019 bidrog iværksætterne med 187, hvilket var lidt i den lave ende og langt fra niveauet før finanskrisen, som det af figuren.

Figur 14. Iværksætterårgangenes bidrag til beskæftigelsen, Sønderborg kommune, 2008-2019



Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel af Iværksætterdatabase og RAS

Virksomhedsbestand i Sønderborg kommune

Tabel 8 viser, hvordan virksomhederne i Sønderborg kommune fordeler sig på brancher. Branche fordelingen for kommunens iværksættere, Gazeller og vækstlagsvirksomheder² ses ligeledes i tabellen.

Tabel 8. Virksomheder i Sønderborg kommune, opgjort på type og branche, 2019

Brancher	Firmaer	Iværksættere	Gazeller	Vækstlag
Landbrug, skovbrug og fiskeri	330	9		
Industri m.v.	261	14	2	7
Bygge og anlæg	280	16	4	5
Handel	359	18	2	6
Transport	88	7		5
Hoteller og restauranter	165	14	1	4
Information og kommunikation	87	4	3	5
Finansiering og forsikring	139	1		1
Ejendomshandel og udlejning	339	18		1
Videnservice	252	24		
Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	154	13		2
Undervisning, sundhed mv.	261	11		2
Kultur og fritid	61	6		
Andre serviceydelser mv.	147	6		
I alt	2.923	161	12	38
Andel af Landsdel Sydjylland	7,9%	8,6%	5,7%	6,9%

Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på Generel Firmastatistik. Beregninger foretaget af eStatistik.

*Iværksættere defineres som reelle virksomheder, der i etableringsåret eller året efter kan præstere hvad der svarer til et halvt årsværk.

*Til Gazellerne er der taget udgangspunkt i Børsens gazellervirksomheder. For at blive Gazelle skal et selskab have haft positivt vækst hvert af de seneste fire år samt minimum at have fordoblet omsætningen eller bruttofortjenesten på de fire år.

*Vækstlagsvirksomheder defineres som virksomheder, der over en toårig periode har haft en årlig gennemsnitlig vækst i årsværk på 20 procent eller derover, og i slutåret har mindst 5 ansatte.

Kommunens største branche målt på antal virksomheder er 'Handel' med 359 tæt efterfulgt af 'Ejendomshandel og udlejning' med 339 virksomheder og 'Landbrug, skovbrug og fiskeri' med 330. Dermed står de tre brancher for cirka 12 procent hver af den samlede virksomhedsbestand på 2.923 virksomheder.

Der var som nævnt 161 iværksættervirksomheder i 2019, hvor den største branche var 'Videnservice' med 24 iværksættere. 'Handel' og 'Ejendomshandel og udlejning' havde hver 18 iværksættere, og 'Bygge og anlæg' havde 16. Går vi videre i tabellen til Sønderborg kommunes Gazeller, ses det, at der var tolv Gazeller i 2019. 'Bygge og anlæg' tegnede sig for fire af disse, mens 'Information og kommunikation' havde tre.

² Vækstlagsvirksomheder er virksomheder, der i perioden fra 2017 til 2019 har haft en årlig gennemsnitlig vækst i årsværk på 20 procent eller derover, og i 2018 har mindst 5 ansatte. Reference: Profilanalysen 2021

Endelig viser tabellen også branchefordelingen for Sønderborg kommunes vækstlagsvirksomheder. Dem var der 38 af, og her er 'Industri' størst med syv vækstlagsvirksomheder. Der var seks i handelsbranchen, mens 'Bygge og anlæg', 'Transport' og 'Information og kommunikation' hver tegnede sig for fem vækstlagsvirksomheder.

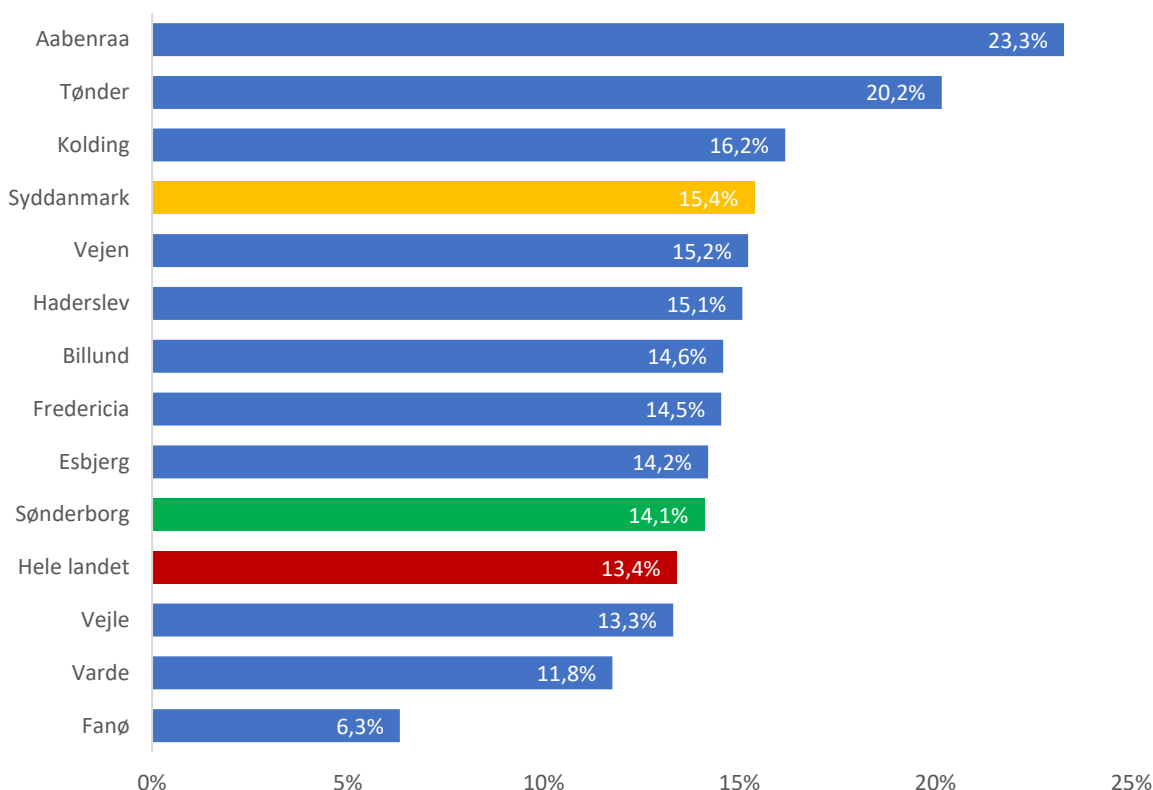
Tabellen viser også Sønderborg kommunes andel af henholdsvis firmaer, iværksættere, Gazeller og vækstlagsvirksomheder i forhold det samlede antal i Landsdel Sydjylland. Overordnet set finder vi 7,9 procent af Sydjyllands firmaer i Sønderborg kommune. Der er en overrepræsentation af iværksættere, da de 161 udgør 8,6 procent af landsdelens samlede antal iværksættere, mens der ses en underrepræsentation af Gazeller (5,7 procent) og vækstlagsvirksomheder (6,9 procent).

Omsætning og eksport i Sønderborg kommune

I lighed med iværksætteri er international skalering også et vigtigt parameter i bestræbelserne på økonomisk vækst. Mulighederne er i nogle tilfælde begrænsede på hjemmemarkedet, hvorfor mange virksomheder kigger uden for landets grænser, når vækstambitionerne skal indfries.

Figur 15 viser, hvor stor en andel af virksomhederne i Sønderborg kommune, som eksporterer. Eksportaktivitet defineres i denne sammenhæng som en registreret eksportomsætning i virksomhedens indberetninger til SKAT. Her ses det, at 14,1 procent af Sønderborg kommunes virksomheder har eksportaktiviteter.

I Sydjylland drejer det sig om 15,4 procent og på landsplan 13,4 procent. Størst eksportandel i Sydjylland finder vi i nabokommunen Aabenraa, hvor 23,3 procent af virksomhederne eksporterer. Der er altså et stykke op, hvilket sandsynligvis kan forklares med erhvervsstrukturen i Sønderborg kommune med nogle meget store virksomheder som Danfoss og Linak.

Figur 15. Andelen af virksomheder med eksport, opgjort efter område, 2018

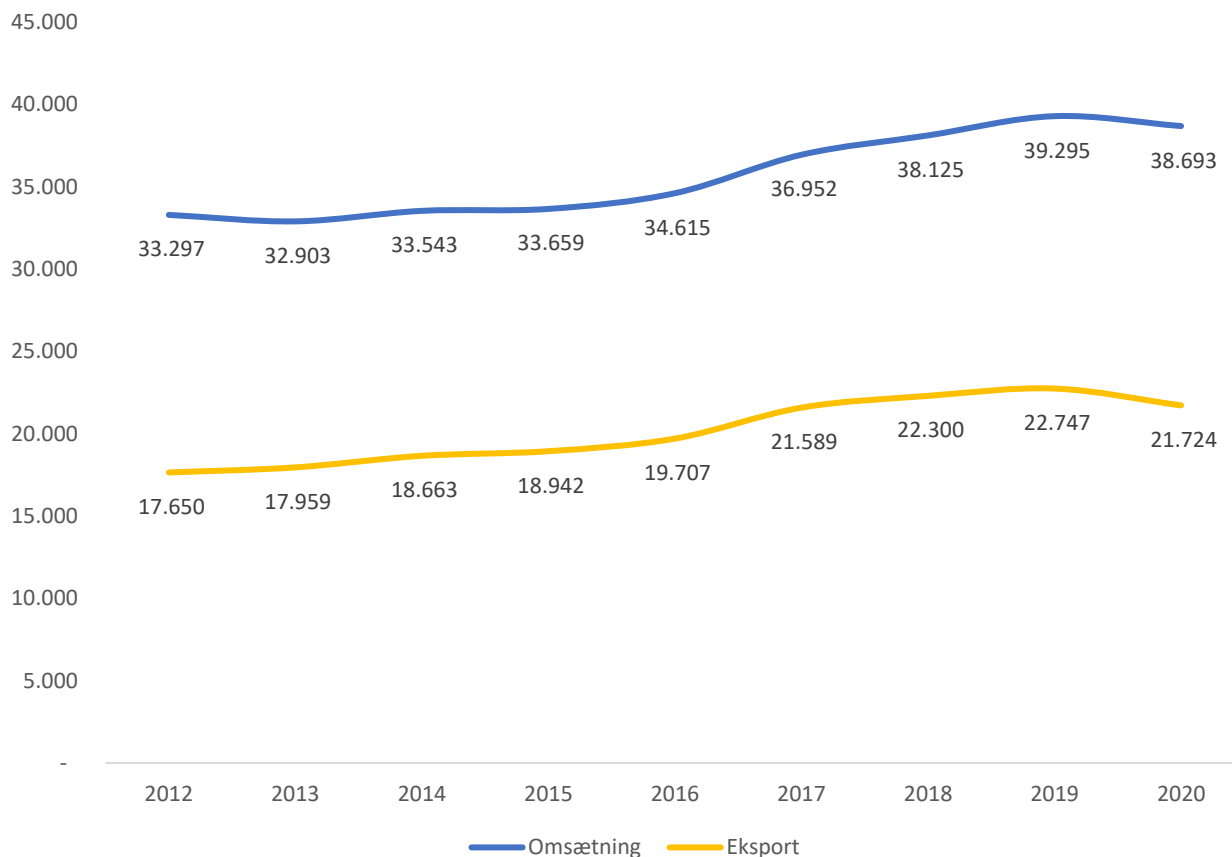
Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på Generel Firmastatistik. Beregninger foretaget af eStatistik. Virksomheder har eksportaktivitet, når de indberetter eksportomsætning til Skat.

En anden måde at vurdere eksportens betydning er ved at kigge på virksomhedernes samlede omsætning og eksportens andel heraf. Figur 16 viser udvikling i omsætning og eksportomsætning i Sønderborg kommune i perioden 2012 til 2020.

I 2020 var den samlede omsætning fra virksomhederne i Sønderborg kommune på 38,7 milliarder kroner. Heraf 21,7 milliarder kroner eksportomsætning. Set over hele perioden er omsætningen vokset med 5,4 milliarder kroner, hvilket svarer til en vækst på 16 procent.

Eksportomsætningen er i samme periode vokset med 4 milliarder kroner, hvilket er en vækst på 23 procent. Det er dog værd at bemærke, at hjemmemarkedssalget, efter mange års stilstand, atter bidrog til væksten i virksomhedernes samlede omsætning i perioden 2016 til 2019.

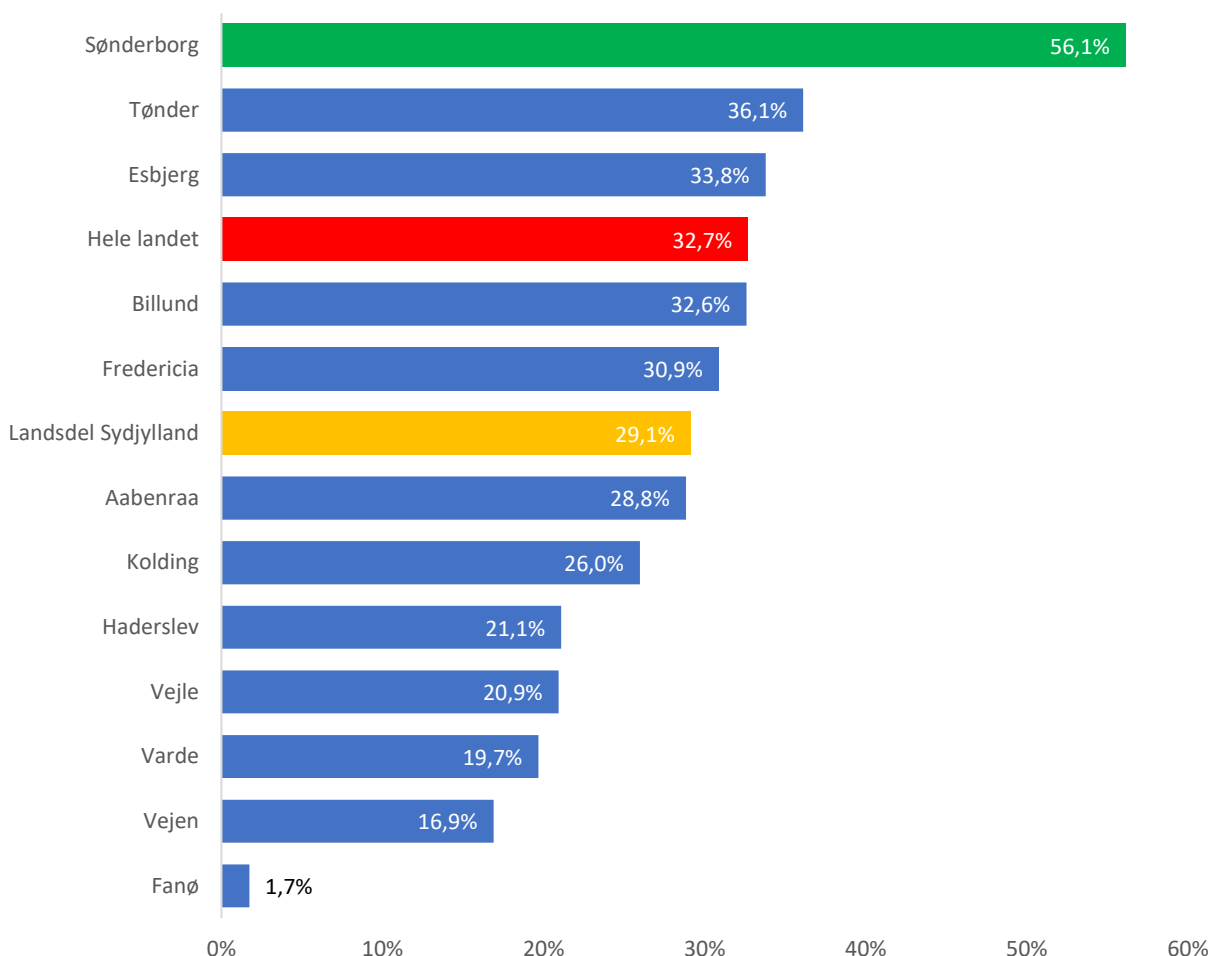
Ser vi på det seneste år, har der været et fald i eksporten på 1 milliard kroner, svarende til 4,5 procent, hvilket har resulteret i et fald i samlet omsætning på 600 millioner kroner eller 1,5 procent.

Figur 16. Omsætning og eksport, millioner kroner, 2012-2020

Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på Firmaernes køb og salg. Beregninger foretaget af eStatistik.

Eksportandelen blandt virksomhederne i Sønderborg kommune hørte ganske vist lidt til i den lave ende, som vi så i Figur 15, men kigger vi på eksportomsætningens andel af den samlede omsætning, ses et helt andet billede. Det viser Figur 17.

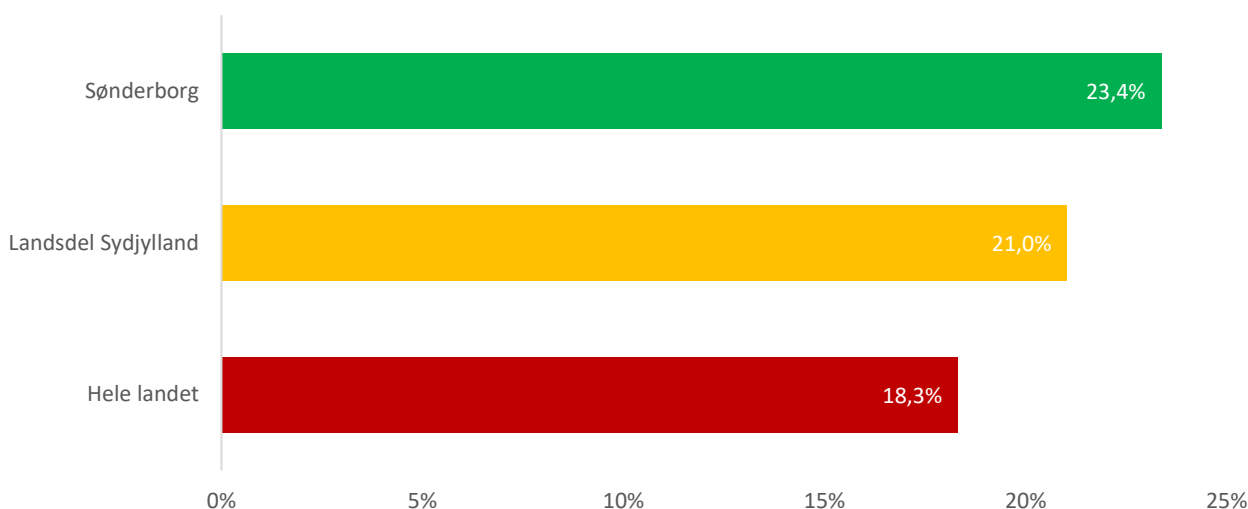
I Sønderborg kommune udgør eksportomsætningen 56,1 procent af den samlede omsætning. Det er uden sammenligning det højeste niveau i Landsdel Sydjylland og på landsplan er det også helt i top sammen med kommuner som Ikast-Brande og Gladsaxe. Så det er muligt, at der ikke er så mange virksomheder med eksport i Sønderborg kommune, men de som eksporterer, gør det til gengæld i stor stil.

Figur 17. Eksportandel af samlet omsætning, opgjort efter område, 2020

Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på Firmaernes køb og salg. Beregninger foretaget af eStatistik.

Denne store eksportomsætning er selvfølgelig drevet af flagskibe som Danfoss og Linak, men det er bemærkelsesværdigt, at SMV'erne i Sønderborg kommune har en større eksportandel af omsætningen end generelt. SMV'erne eksporterer samlet set for 3,6 milliarder kroner ud af en samlet omsætning på 15,5 milliarder kroner. Det svarer til en eksportandel af omsætning på 23,4 procent.

Sammenligner vi det med hele landet, er det markant højere. På landsplan udgjorde SMV'ernes eksport 18,3 procent af den samlede SMV-omsætning, mens andelen i Landsdel Sydjylland var 21 procent. Det ses af Figur 18. Der findes ikke tal for de øvrige kommuner i Sydjylland, men en specialkørsel for Erhvervshus Midtjylland viser, at kun en af Midtjyllands 19 kommuner kan præstere en højere andel.

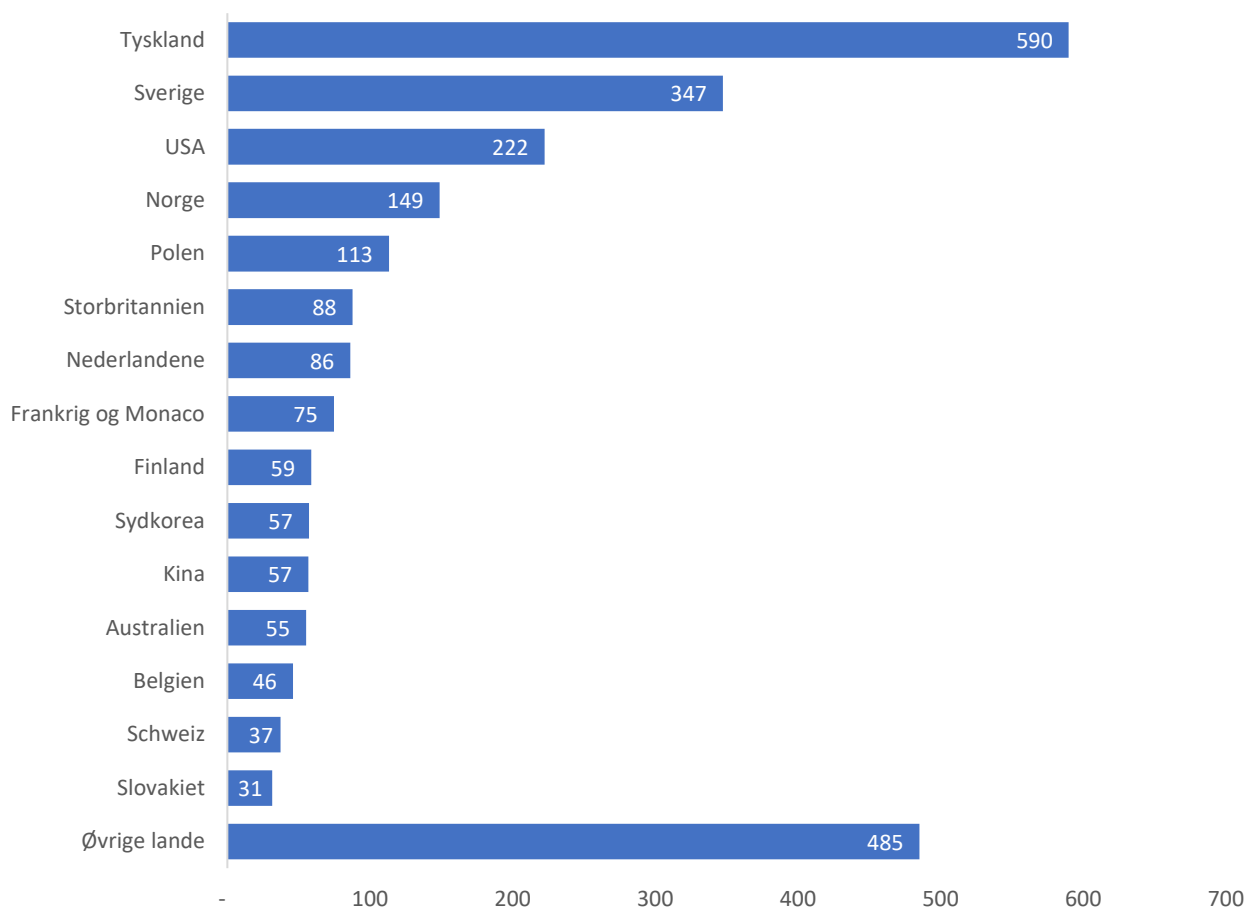
Figur 18. SMV-eksportandel af SMV-omsætning, 2019

Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på den Fremrykkede generelle firmastatistik. Beregninger foretaget af eStatistik.

I ovenstående eksporttal er der opgjort eksport af både varer og tjenesteydelser. Her fylder vareeksporten mest hvilket fremgår af figur 19. Sønderborg-SMV'ernes internationale orientering kommer klart til udtryk. Nok er Tyskland det uden sammenligning største marked for SMV'erne, men i top15 over de største markeder, kommer man vidt omkring. Det ses af Figur 19.

SMV'erne i Sønderborg kommune eksporterede i 2018 varer for 590 millioner kroner til Tyskland. Sverige var det næststørste marked med 347 millioner kroner, hvorefter USA følger med 222 millioner kroner. Norge og Polen tegner sig også for en markant del af den samlede SMV-vareeksport på 2,5 milliarder kroner.

Man finder også eksotiske destinationer som Sydkorea, Kina og Australien blandt de største markeder for SMV'erne i Sønderborg kommune.

Figur 19. SMV-vareeksport, Sønderborg kommune, 2018

Kilde: Danmarks Statistik specialkørsel baseret på Udenrigshandelsstatistikken. Beregninger foretaget af eStatistik.